

PBK

Aan de Commissies van OCW, SZW en EZK

Datum 30 maart 2020
Betreft Zorgen en aanbevelingen t.a.v. het steunpakket voor het culturele en creatieve veld.

Vereniging Platform BK is een belangenorganisatie van en voor beeldend kunstenaars, ontwerpers, curatoren, critici en andere individuele cultuurwerkers. Wij hebben met bezorgdheid de Kamerbrief gelezen die Minister van OCW Ingrid van Engelshoven op 27 maart 2020 stuurde betreffende de uitwerking motie-Jetten c.s. over de steun voor het culturele en creatieve veld.

In de brief worden enkel maatregelen aangekondigd ter ondersteuning van instellingen en opdrachtgevers. Zoals het rapport *Passie Gewaardeerd* van de SER en de Raad voor Cultuur in 2017 al beschreef, wordt de cultuursector gekenmerkt door een in verhouding groot aantal ZZP'ers met geringe sociale zekerheid en een zorgelijke inkomenspositie. De motie-Jetten stelt expliciet als opdracht om juist de daaruit volgende problemen te ondervangen. Het huidige pakket aan maatregelen is in die zin geen antwoord op de motie-Jetten en schiet tekort in het ondervangen van problemen die nu in het veld worden ervaren.

Naar aanleiding van de Corona-crisis heeft Platform BK een enquête uitgezet onder kunstenaars en andere cultuurwerkers om het verlies van inkomsten in kaart te brengen. Binnen twee weken hebben bijna 700 respondenten de enquête ingevuld en de teller loopt nog op. Uit de resultaten blijkt dat de Corona-crisis, ondanks de huidige maatregelen, dreigt uit te monden in een economische en culturele vrije val.

Platform BK doet met klem een zestal aanbevelingen gebaseerd op input vanuit het veld, om het steunpakket voor het culturele veld passend te maken en kaalslag in de kunsten te voorkomen. Deze brief is een handvat voor de Ministeries van OCW, SZW en EZK, om in samenspraak met Platform BK, Kunstenbond, Kunsten '92, de Creatieve Coalitie en andere betrokken organisaties te komen tot een passend aanvullend steunpakket voor de kunsten, waarmee de nood, maar vooral de noodzaak van kunst, vooral nu, ter harte wordt genomen.

Hieronder leest u de zes aanbevelingen van Platform BK, gevolgd door een overzicht van de specifieke problemen waar kunstenaars en andere cultuurwerkers zonder passende steun op dit moment of in de nabije toekomst tegenaan lopen, zoals aangegeven in onze enquête.

PLATFORM BK onderzoekt de rol van kunst in de samenleving en vertegenwoordigt kunstenaars, ontwerpers, curatoren en andere culturele producenten.

platformbk.nl

Da Costakade 158
1053 XC Amsterdam
info@platformbk.nl
+31619993411

KvK: 54126916
Triodos: 25.46.49.238
IBAN: NL89TRIO0254649238
BIC: TRIONL2U

PBK

Aanbevelingen

- Houd in het steunpakket niet alleen rekening met de (vaak onvoorspelbare) gedeerde inkomsten van kunstenaars, ontwerpers en kunstondersteunende cultuurwerkers, maar ook met hun hoge, vakspecifieke vaste lasten, zoals studiohuur en materiaalkosten. Het opnemen van zelfstandig werkende kunstenaars, ontwerpers, critici en curatoren in de lijst van beroepen die aanspraak kunnen maken op eenmalige compensatie zou hierbij een goed begin zijn.
- Houd in het steunpakket rekening met het feit dat de kunstsector een lange tijd stil komt te liggen en dat deze moeilijk weer op gang zal komen. Hierdoor zullen veel verborgen verliezen optreden op middellange en lange termijn. Zorg daarom voor tenminste zes maanden inkomenszekerheid voor kunstenaars, ontwerpers, critici en curatoren.
- Voorkom naast uitzetting van woonruimte ook uitzetting van studioruimte.
- Houd juist in de crisis het streven naar Fair Practice hoog op de agenda.
- Verplicht musea, kunstacademies en andere (semi-)publieke instellingen om freelancers en werknemers met een nulurencontract, zoals docenten, ook uit te betalen voor vervallen lessen en andere opdrachten.
- Zorg dat ook niet-Europese kunstenaars werkzaam in Nederland aanspraak kunnen maken op de noodfondsen, zonder dat dit gevolgen kan hebben voor de status van hun visum en/of verblijfsstatus.

Problemen onder ZZP'ers

Van de 621 respondenten zijn er 498 ingeschreven als ZZP'er. Zij geven aan gemiddeld ruim meer dan fulltime (63 uur) als ZZP'er te werken en daarmee in de afgelopen twaalf maanden gemiddeld €2200,- per maand netto te hebben verdiend. 96% van hen geeft aan directe negatieve inkomensgevolgen te ervaren door de Corona-crisis. De problemen die zij tegenkomen zijn voornamelijk:

- Afgelaste publieke evenementen en exposities.
- Afgezegde of misgelopen opdrachten.
- Geannuleerde publicaties.
- Afgezegde of misgelopen verkopen.
- Fondsen geld uit het binnen- en buitenland droogt snel op. Fondsen uit het buitenland hebben vaak niet de coulance die bijvoorbeeld het Mondriaan Fonds wel verleent.
- Residenties worden afgezegd.
- Kunstacademies betalen freelance docenten niet (altijd) uit voor vervallen lessen.
- De kleine groep kunstenaars/cultuurwerkers die opdrachtgever is, kan mensen die voor hen werken niet langer betalen.
- Verlies van zichtbaarheid en daardoor een verkleinde kans op opdrachten in de toekomst.
- Onmogelijkheid om naar studio- of werkruimte te gaan en te werken.

PLATFORM BK onderzoekt de rol van kunst in de samenleving en vertegenwoordigt kunstenaars, ontwerpers, curatoren en andere culturele producenten.

platformbk.nl

Da Costakade 158
1053 XC Amsterdam
info@platformbk.nl
+31619993411

KvK: 54126916
Triodos: 25.46.49.238
IBAN: NL89TRIO0254649238
BIC: TRIONL2U

P B K

- Onmogelijkheid om thuis te werken, door opvang van kinderen en/of gebrek aan ruimte en materiaal.
- Psychologische problemen: gebrek aan motivatie, gevoel van onzekerheid, vrees voor gezondheid, traumatische ervaring.
- Net afgestudeerde kunststudenten komen niet in aanmerking voor het steunpakket aangezien ze nog niet 1225 uren per jaar maken/hebben gemaakt of nog zich pas net hebben ingeschreven bij de KvK.
- Kunstenaars werken regelmatig minder dan 1225 uren per jaar als ZZP'er, omdat ze naast hun ZZP'erschap leven van inkomen van bijbaantjes (vaak met nulurencontracten).

NB: Complicerende factoren

Het dient opgemerkt te worden dat er voor veel freelance cultuurwerkers en kunstenaars een aantal complicerende factoren meespeelt t.o.v. de generieke steunmaatregelen. Het gaat o.a. om:

- Het is moeilijk om de langetermijneffecten van de Corona-crisis in te schatten. Er kunnen geen acquisities worden gedaan, geen opdrachten worden aangenomen, geen aanvragen kunnen worden gedaan, etc. Als de sector stilvalt, zal deze ook weer moeilijk op gang komen.
- Het is door de niet-lineaire inkomsten curve van kunstenaars vaak onmogelijk vast te stellen hoeveel men precies misloopt, door bijvoorbeeld opdrachten of verkopen die niet tot stand komen. Hierdoor is het ook bijzonder moeilijk om voor de generieke steun aan te geven wat het inkomen is dat tot 1500 euro moet worden aangevuld. Zo verdienen kunstenaars deze maand 2500 euro, maar de komende maanden niets. Hoe gaat de gemeente hier mee om. Wordt er dan geen inkomen aangevuld? En de komende maand wel?
- ZZP'ers in de kunst maken vaak hoge maar onvermijdelijke vaste kosten, door bijvoorbeeld huur van studioruimte, materiaalkosten en/of abonnementskosten op software. Zo komen veel kunstenaars op dit moment in acute problemen, omdat ze de huur van hun studio niet kunnen betalen. Hier wordt in het generieke steunpakket geen rekening te houden.

Problemen bij arbeid in loondienst

98 van de 621 respondenten werken in dienstverband in de culturele sector. Zij hebben een contract van gemiddeld 16 uur. Minstens zeven respondenten in deze groep hebben nulurencontracten. Zij verdienen hiermee over het afgelopen jaar gemiddeld €1350,- per maand netto. 46% van deze werknemers in loondienst geeft aan directe negatieve inkomensgevolgen te ervaren door de Corona-crisis. De problemen zijn voornamelijk:

- Volledig verlies van inkomsten wegens nulurencontracten. Hierbij valt op dat er ook musea en kunstacademies zijn die hun flexwerkers in loonverband niet doorbetalen.
- (Vrees voor) ontslag.
- Omschakeling naar Corona-routine kost extra tijd en werk.

P B K

Aanvullende inkomsten van buiten de cultuursector en daaruit voortvloeiende problemen

110 respondenten geven aan regelmatige inkomsten te hebben van buiten de cultuursector. Vaak gaat dit om een bijbaan. 61% van hen geeft aan directe negatieve inkomensgevolgen te ervaren wat betreft deze inkomstenbron door de Corona-crisis. De problemen zijn voornamelijk:

- 0-uren contracten, dus geen inkomen meer.
- De belangrijke sector voor bijbanen, de horeca, ligt stil.
- Tijdelijke flexcontracten leiden vaak tot permanent ontslag.
- Lesgeven op basisscholen en middelbare scholen ligt (tijdelijk) stil.

Problemen onder inwoners zonder EU-paspoort

46 respondenten hebben geen EU-paspoort. 39% van hen geeft aan directe problemen te ervaren in de Corona-crisis vanwege het niet hebben van een niet-EU-paspoort. De grootste problemen zijn:

- Kunstenaars zijn bang door afgezegde opdrachten hun minimuminkomen voor een visum niet te halen.
- Er is onduidelijkheid over of deze niet-EU-burgers aanspraak kunnen maken op de steunpakketten.
- Buitenlands spaargeld verdampt.
- Het Nederlands onderwijs wordt relatief nog duurder voor niet-EU-burgers.

Wij hopen u hiermee op constructieve wijze te hebben geïnformeerd van de nijpende problemen in het veld. Wij zijn altijd bereikbaar voor vragen en staan uiteraard open voor gesprek.

Hoogachtend,

Sepp Eckenhausen
Directeur Platform BK

Koen Bartijn
Directeur Platform BK